

**Warachtige legende van Jan de Witte, in Franchoische tale
ghenaemt Jan le Blanq : waerinne cortelijck rijmsche-wijse
vervatet wort de afcoemste, het opwassen, den voort-ganck,
de cracht, elendighen staet, en alle ghelegenteyt vander
papisten broot-Godt**

<https://hdl.handle.net/1874/9384>

18.
Warachtige

LEGENDE

van Ian de Witte.

IN FRANCHOISCHE TALE
ghenaemt Ian le Blanq.

Waerinne cortelijck Rijmsche-wijse verbatet
wozt de afroemste/het opwassen/ den voort-ganck/de cracht/
elendigheyn staet/en alle ghelegentheyt vander Pa-
pisten broot-Godt/ouergheset wt de
Franchopsche Rijnne/
Door

Ian Fruytiers.

TOT LEYDEN,
By Henrick Lodewyckszoon,
Dooz Ian Jansz. Dyers/Boeckvercooper
inden duptschen Wybel in S. Pieters Kerck-steegh.
Anno 1596.

97.

Warachtighe Legende van Iande Witte.

Beser bzaecht ghy wise ick ben 't wort v bertelt/
Men heeft my mit ghetal der Goden ghestelt/
Ende Jan de Witte is mijnen name.
Ick ben van dreech ghebarken een ront Godt/
So crachtich datmen niet my voort aen d'ijst spot
Waer deur ick my schier langher Godt te zijn same;
Op datmen dan ophoude van Godelijcke blame/
So wort v van my op het cortste verclaert
Hordanich ick ben:want de spottische same
Can ick langher niet lijden/ dese my beswaert
Ick werde lieuer voor een oblie-csercken bewaert
Endelaet om my niet teplinghen spelen:
Dan datmen van mijn Godheyt soo lang' hoch vermaert/
Ouer al soo seer schamperlijcken sal quelen:
Want gheen Godt en laet hem zijn eer gheern ontfelen.
Dit is dan van my nu de rechte waerheyt/
Die ick v sal vertellen in alder claerheyt/
Ick ben van een cleyn graenken ghebozen/
In d' Eerde gheworpen/ dese my bedeckt/
Daer lijd' ick roude/ Sneeue haer ouer my streckt
Stoepn/voest/haghel hebben mijn doot gheswozen.
Van een verrot graen coem ick d' Eerd' doorbozen
Worzd' gras op het Velt/daer ick sta groen en fier/
Een swack mensch die my daer in werp te bozen/
Plucht my af ende worpzt my in eenen Wortier/
Hy minght my met edick ende bout my schier
Dat my dinghewant wtloopt/ soo word' ick gheraecht/
D'ouerblijffel wort voor gheworpen/ Swijn oft Stier/
Ende aldus wort van my een Sausse ghemaeckt/
Groen/lustich/appetijlich/ die seer wel smaect.
Van coem' ick opde tafel auont ende noene
Van hun die my verflinden word' ick niet gelaecht/
Want als-dan word' ick ghenaeemt Jan de groene/
Wen ick dan niet een Godt van wonderlijcken fatsoene/
Worzd' ick dan gheen menschen cost op dien tijt
Soo en ben ick dies te min niet bezijdt/
Want opt Velt word' ick van Beesten ghegeten.
Schapen/Shepten/Dazen/Conijnen/

On ma mis
des Dieux
au rang.

Chacun
s'enmoque
en tout lieu
j'ayme
mieux n'e-
stre plus
Dieu, j'ay-
me mieux
n'estre
qu'oblie.

Voici donc
la verite.
Je suis nais
d'un petit
grain.

De grain je
deuic her-
bage.

Me trans-
substance
en Sausse
verte gair.

On m'ap-
pelle Jean
le vert.
Si je ne sers
au repas.

Warachtige Legende

Du beuf de l'asne & cheval & de maint.
 Ezels/Beerden/Ossen ende Swijnen/
 Ja van alle ghedier te word' ick doorbeten:
 Tegeboghelte en can van mijn lijf niet worden ghesmeten/
 Ende al wass ick hooger dooz der Sonnen verwerpen:
 Mijn Godtheyt is so swack/ ick en can my niet beschermen,
 De la ievien peu a peu.
 Ick schiet alleyn/ kiens op van knoop tot knoop
 Mijn een cleyn graenken wort eenen grooten hoop/
 Bouen crijch ick aren met dicke schoone lijnen/
 A croistre de neu.
 Dese zijn verbult met menich hert graen/
 De ghene die opden weghe vooz by my gaen
 Et les passés entre leurs mains.
 Sietmense inde handen ontstucken wy juen.
 Wint/Storm/ende Tempeesten my drijuen
 Da heuren wille/ beghen maecht my thooft nat
 Ja mijn gheknoopt stroo can my soo niet verstuuen
 Oft ick en legg' dickmael op d'Erde plat/
 Word' ick niet bertreden op tghemeyn padt:
 Sur la terre & pourrit.
 Soo sietmen my inde laechten verrotten/
 Ende hier dooz veel menschen met mijn Godtheyt spotten.
 Wat van my ouerblijft/ hebbende zijn ghewas
 En baert niet veel beter: want als het gheeft pas
 Coemt al dat lepel lecken can om my te verflinden.
 Hommes, Femmes, Enfants, Filles viennent avecqz.
 Man/Wijf/Kindereen/ Dienstmaecht ende knecht/
 Comen met Sichelē om my te maken slecht/
 Me garrotēt & me lient,
 Met Sepssens doozlaense my waer sy my binden:
 La ne puis longuemēt estre que soudain le Rat champpestre.
 Sy trecken/ sy stooten/ sy douwen/ sy binden/
 Met boerken wort my menighen sterck ghegheuen:
 Opden waghen sietmen den boom op my winden/
 Ende dan word' ick na de Schuere ghedreuen:
 Daer stooten en treden my die sware teuen/
 Ick worde wonderlijcken dicht in een ghetast/
 Wat noot waert/ cost ick my helpen wt den last!
 Ick en ben soo hast niet in Schuere of den Dups/
 Daer coemt die spijtighe Kat/ die bijtende Mups/
 Ende beghinnen my met haer tanden te knaghen.
 Al is het dat ick nu hier van blijue by/
 Soo loopmen daer na op den doerschebloer met my/
 Beerden/Ossen my treden na haer behaghen.
 Troupe de cheaux y entre.
 Men sietse oock soo dickmael ouer mijn lijf jaghen/
 Dat ick mijnen Roock/Helm en gheweyt worde quijt.
 Allieurs on fait autrement.
 Op ander plaetsen daer him tholsck anders draghen/
 Menich Boer my dapper met Vlegghels smijt:
 Quatre batteurs,
 Van twee/drie/bier mans op eender tijt
 Word' ic so gheweldichlijck op-ghederkt:
 Dat hen tswert af-loopt/ alles my te spijt/

van Jan de Witte.

Ick lijde slaghen ende woort noch begeekt:
Op en slaen niet een slach oft hy en streckt/
Op alle mijn dermen juist op zijn mate:
En op dat in my meer lijdens wert vertwekt/
So keeren sy my om niet nijdschen ghelate:
Men moet veel lijden om eyghen bate.
Dan schupstmen my weder ouer hoop in een hoeck/
De gheen die daer is van armen seer cloeck
Reemt de woyschouffel om hooch sietmen my boeren.
Op ander plaetsen dans' ick van bouen dooz den wint/
De derde my in een wan te schudden beghint/
Hy keert hy hutst hy blaest men siet my roeren
Aldus handelen my die vertwijfelde boeren.
Als ick nu op dese wyse heb ghedaerst/
So wort ick van daer in een rout vat beschanst/
Daer ick tot strijckens toe wort in ghegoten.
Meynende dan een wepnich te hebben ghemack/
So wort ick leyder gheuanghen in een sack/
En van daer bouen op een solder ghesloten.
Een wepnich rusten wort daer van my ghenoten
Dan ten duert niet lange dat ick byz blijf want
Musschen/en musfen comen doozt dach ende goten/
Ja de calander toont hem daer mijn byant/
Als ick dan dooz met oft cat meyn te hebben bestant:
So moet ick met schuyperen na mijn mate springhen:
Dan daer weder inden sack met eenen vasten bant/
Mijn byanden my op den meulen dan byinghen:
Och hier moet ick een droeuich liet singhen
Want als het opcoelt oft eenichsins waept
So outdoet de Molenaer zijn molen swinghen
Ende legt my op een steenen bedde twelck draept:
Dit is noch niet/dan hy en can niet woerden ghepaeyt
Tot dat ick ghemozelt ben ende als een stof gemalen
Wit meel dan zijnde/zijn hert hem verfraeyt
Hy laet my siccensche wyse neder-dalen.
De luyden die my daer na comen halen
En souden niet segghen dit is het cozen greyn
Twelck men te hozen booz weyte sach betalen
Een waer dat sulcken daet hen waer ghemeyn.
Als ick nu ben ghemalen aldus cleyn
Wozd' ick neder ghewonnen men siet my wech draghen.
Ja de Molenaer dan niet machtich alleyn.
Met zijn knecht woort hy my op kerre oft waghien
Op Esel/Muyl oft paert/ende dat na zijn behagen/

Et le tout a
la cadence.

Après on
me rauale et
auec vne
pale.

Après que
jay bien
faute.

De la m'en-
ferme au
grenier.

Et le sac mes
ennemis
peu m'en-
voyer au
molin

Sur vng liçt
de pierre
forte.

Et quant la
mon regar-
de.

Dan

Warachtige Legende

Et m'en-
uoie a la
maison.
La me. préd
vne cham-
briere.

Les frotte
d'un peu de
cire puis
entre deux
mer mer
cuire.
Tant qu'il
me fait vne
oblie belle
blance &
bien polie.

Quant il
fors de ceste
prede.

S'il me trou-
ue bonne
iuine de ce-
ste heure il
me destime
a estre Dieu.

Dan seynt hy my ghevangen weder na hups
Een ghevanghen Godt heeft te recht een groot crups.
So haest als ick in hups ben ghescomen
Word ick van den Dienstaechden genomen
Dooz een zeeff sy my te cruppen dwingen
Inden bypdesack geschut zynde aen elcken doot
Coemt de Meester met law' water boort
Op ghiet/ hy slaet/ hy wilt my tot deech mingen
Het pfer sachsen middeldertijt byingen
Op seer heete colen/daer na woort bgerert
Dat ick wt den sepel flux sal bynghe
In dit Wasel-pfer met honde-berghesmezt
Daer word' ick so gedruckt/dat my tgantsch lijff swept
Men keert my/ men went my/aen alle syden
Tot dat het byper mijn water heeft vercryst
En boorts wt het pfer ront en glat ran ryden
Dan word' ick een ront Coercken tot dien tijden
Dagende het beelde eens Maug in noot
Die aen den Crupce is int lijden
Oft wt den Graue verrijft naect en bloot
Als een ouerwinder van helle ende doot
Dit moet ick gedoogen en swijgen stille
Want Schilders en Weltsnijders doen haren wille.
Als ick nu dese d'ruckp'esse ben ontgaen
Aemt hy in zyn diesachtige handen seer saen
Een scherp rontpfer/ende ick word' gesneden
Dier mede maect hy my alsoo seer ront
Datmen schier noyt ghepas en dont
Noch beter Circkel wt passer ghegleden
Daer na besiet hy my van bouen tot beneden
Oft daer rete/ split/ noch gat in mijn lijf en is
Dint hy my dan glat ende gheheel gaef van leden
So verordent hy my van die tijt aen gewis
Te zyn een Godt inder Paven Mis
Ende word' daer toe in een Doose wech gelept
Hier ligh' ick weder in een ghebanckenis
Ter tijt my eenen dach woort aenghesep
Van den hoochsten als dan is my berept
Mijn doot/ al bidtmen my aen met ghebouden handen
Want ick word' verflonden sonder barmherticheyt
En ghemozelt dooz des Paven stinckende tanden
Op wat wyse nu de Christenen in heure landen
By langh' hebben gebuyck't met een guers schijn
Sal ick int cozt vertellen alle verstanden

van Jan de Witte.

Die de hore van Babel inſchonck heuron wijn.
Sommich ſoect medergin/ende ontfangt ſenjin.

PAEP-IAN van alle deuchden berooft
Coemt ter kercken treckt zijn langh hemdt ouer thoofft
Twelck op de aerde ſlept met den ſtuweelen boozde.
Daer na ghelijck in een dief binde met een baſt
Bindt hy zijn dicke vette lijf ſeer baſt
Met een lange dicke witte roozde
Ende dit alles met eenen mommelenden woordde
Ende ſchijn van deuotie nopt dieſghelijcke
Bouen zijn Capnuts op datmen hem niet vermoozde
Set hy een linnen helmet dooz cloecke practijcke
Op dat zijnen buyck booz niet wt en wijcke
So wozt hy met een breede ſtoole ghegozt
Dooz op zijn armen ſlecht hy de rijcke
Daer draecht hy braseletten die niet en zyn roze
Als hy dan aldus rontom is opgheshozt
Schiet hy ouer zyn vette hooft den kaſapuel
Daer hy wt ſiet gelijck de haertijcke Dupuel.
Als hy op deſe wiſe is wtgheſt
Oock beneden ghebiecht heeft ſo het volck ghift
Doo ſchickt hy ſich bouen na het hooch altaer
Ten is al hier (dat ghy't weet) mijn meyningh niet
Dat ick alles wil ſegghen wat aldaer gheſchiet
Want dat ſoude my nu te lanch vallen booz waes
Dan dit moet ick ſegghen twelck is openbaer
De Paep bucht/wandelt/keert ſiet rontom
Hy roept/hy crijt/al ballet hem ſwaer
Somtjts Latijnt hy/ ſomtjts ſtaet hy ſtom
Dren tijt rabbelt hy dander tijt ſpeelt hy mom mom
Ende men ſiet hem oock hy wijlen ſlapen
Hy reekt hem crupswijs wt/hy buycht ſich crom
Hy crupft en blaest hem ſiet hem wijt gapen
Eentlijck hy ſprekt daer ghelijck de jonghe apen.
Het onghelceert volckeren twelck daer ſitt byſonder
Diet dit apenſpel aen met ſeer groot wonder
Hy ſuchten ſy kerren als arme bocken.
Dan weet ghy waer nu dit eynde toe ſtrecke
Al leggh ick ſomtjts naecht ſomtjts bedecke
Al ſpeelt my mijn meeſter wonderlijcke nocken
Tgheshiet al om my ten laetſten op te ſlocken
Ende te byinghen in de grootſte elende
Cleuen is ongheluckich met een quaet ende.

Maistre
Iean vient a
leglise ou
il prent ſa
grande che-
miſe,

Après vne
eſtole il
prend.

Il s'affable
d'une belle
grande cha-
suble.

Ainsi capa-
rassone.
Parle haut
entre les dets
fort dehors
entre don-
dan.
Fait cinq-
quatre mille
mines.
Le poure
peuple as-
semble.

Warachtige Legende

Il me prenne
iolimēt.
Me dit cinc
motsen l'or-
reille.

Qui n'estāc
venue Dieu
ainsi.

Auec deux
mains me
tenant.

Extra de
Celebra
missa re la
sane cum
olim cela
fait basil
me pose.

Vous le
pouuez a-
dorer.

Tis wel waer dat hy my eerst niet seer sal sningheren
Want hy tast my soekkens aen met twee vingheren
Ende maect ouer my cruppen met hoopen
Hy lustert my vijf woorden in mijn oore
So haest als ick van de selfde hooze
So ben ick Godt en laet my daer voor bercoopen
Dese woorden die my aen dese Godtheyt knooopen
Spreekt hy so soekkens dat se niemant verstaet
Siet aldus listich is geweest mijns Meester raet.

Wie en soude op dees tijt niet dincken
Dat my nu pet ter werelt soude crincken
Ja dat ick van quaet eewich vry soude wesen
Als ick eerst tot aldusschen Godt was versocht
Webb' ick dat selfde hy my oock ouerdocht
Dan leyder mijn Godtheyt al wort sy hooch gheprezen
Is niet dan verdriet/ anxt ende vzeesen/
Want de doot naectt my/ die my brengt in getruers
Daerom al sietmen met vzeucht ouer my lesen
So mach ick seggen wel ter keure
Als vzeucht in huys is/ staet d'voesheyt voor de deure.

Als nu opt soetste wort gesongen en geypen
Wor'd' ick tusschen twee handen gegrepen
En den volckie vertoont/ twelck na my seer haectt
Dits euen gelijk oft van Honorio werd' gesept
Hier is Godes eeuwige Majestept

Ende de Man selue die den Godt heeft ghemaectt
Orh segt my nu die niet geerne waerhept missaectt
Wie is nu van beyden de meeste

De schepper oft schepsel sonder leuendigen Geeste?
Als ick nu dus heerlijck om hooch ben vertoont
Wor'd' ick neder gelegd t'schijnt datmen my verschoont
Dan tgeschiet om met my noch wonderlijck te schermen
Men heert my/ men went my/ men stuppt/ men nijcht
Sontijts roept mijn verslinder/ sontijts hy swijcht
Dan spreeckt hy/ dan slaect hy/ dan breyt hy zyn ermen
Dan toont hy my ouer schouder/ twolck hooztmen kermen
Sy vouden haer handen deerlijck te samen
En tot Paey- jans woorden seyt de Coster Amen.

Dit vertoonen en is hy na anders niet
Dan oft hy den Volckie sepde dat ghy hier siet
Is geen speck/ voor uwen beek/ ghy en dorst niet gapen
Dan tis b' geoorlooft aenbidt dat vry
Ende set den leuendigen Godt opt sy
Want desen cost coemt alleen toe den Payen.

van Jan de Witte.

Dan als ick met desen Godt van my gheschayen
Noch wepnich begochelt heb v arme wlen
So sal ick alle mijn guppelspel op-rapen
Clopt/kermt/ sucht/ wint lupde met my huplen:
Onder ghereynsde heplicheyt can wonder schuplen.

Dit spel hoe wel het is recht mis-abuys
Is een spel ghelijc kimen seght van de cat en muys
Die de selfde dapper soucheit met heur pooten
Op deen tyt schupfse de selfde wyjt van haer
Dander tyt so looptse daer weder naer
Men sietse van hier ende dan daer stooten.
Sp arbept int decken/ sp arbept int blooten
En ten laesten als sy dit spel niet langer wil spelen
So schiet sy daer mede after na der keelen.

Op dese wijse speelt Daep-Jan zijn batement
Dooz het erm volck welck hy den rugh' coewent
Als hy my wilt in dyp stucken breken
Dan weet ghy waerom hy my dus wilt vernielen
Dit gheschiet om dierlepe zielen
Het eerste stuck breecht hy vooz de ghebzeken
Van de zielkens die int Daghevier steken
Het tweede vooz de Santen die inden Hemel zijn
Derde vooz de leuende in sondische treken
Al dus woort ick ghescheurt ende voel gheen pijn
Als nu volcndich in dese heplicheyt schijn
So moet ick dooz het stinckende keelgat dalen
Daer naer coemt Coster-neef ende schinckt den wijn
Daep-Jan suppt/ leckt/ woude permant meer halen
Hy dronck noch wel een stooop sonder betalen.

Hier hebt ghy dan het eynde mijnder clachten
En meucht hier wt sien wat ick heb te verwachten
Van mijn Godheyt v opt coerste beschreuen
Noch noch een stuck had ick by na achter ghelaten
En is/ dat ick daer nae moet in stinckende pzuaten
Dese worden my vooz mijn laeste graf ghegheuen
Doe wel den huplen hupck daer ick in werd' ghebzeuen
Wel behoorzde ghenaeemt te zijn eens cackhups broeder.
Soo moet ick noch ten laesten in dees elende leuen
En dencken/ is deene het kindt/ dander is de moeder
Want al ben ick Godt ick en ben niet mijn behoeder.

Ich en can hier niet verswijghen mijn Godts ombzacht
Als ick vooz Godt int glas word' gheacht
Ende met grooter Pompe wt mijn hups moet springhen
Dat ghy dan saecht desen deuoten handel

Ce jeu est
le jeu de
chat.

Ainsi prend
et batemēt.

A
Vide glos-
sam de
Conse. dif.
2. Cap. tre-
forme.

Voilà l'issue
crucel.

Warachtige Legende

Dit is van
Vrobano
die my in-
gheselt
heeft, som-
mige schrij-
uent Tho-
me Aquina
oft Alber-
to 106.

Ende met wat pael ick lanck der straten wandel
Da lupden pijpen/schrepen en singhen
Ghy en soude u van lachen niet comen bedwingen
Als ghy wist dat sulcx waer om den mensch te bedrieghen
Mijn Ouerste heur volck in slachorden bringen
De crupf-banen sietmen vooz ane bliegen
Op dat ick de zeucht/so haest sy coemt wt der wiegen
In mijn netten van joncx aen mach verstricken
So stel ickse vooz aen so leeren sy lieghen
Ende graukens vaendel can sich hier bp schicken
Evaendel van takelbont/twelck wel can verclicken
Met meer ander swert/wit ende exters habijt
Volgen daer na/vooz my stel ick van den dickem
Met gouden sluwelen harnassen seer wijt
Men wieroocht/men pypt/men schelt/men crijt/
Ick en rieck niet/noch en hooz hem pijpen noch huplen
Mijn schepper en creatuer hout my vast op die tijt
Want liet hy my ballen/ick viel rhoofte vol huplen
Waer ick dan coem daer ballen die uplen
Op heur knien/ende op heur borst sy slaen
Onder eenen hoogen troon sietmen my schuplen
Die de Wet draecht de Schoutit en tvolck achtergaen
Dat ghyt weet/ dit wort albermeest gedaen
Om dat mijn Meesters alrijt zijn bezreest
Dat d'aenhangers der waerheyt my sullen grijpen aen
Met voeten treden/ en min achten dan een beest
Want in my en is doch geenen leuendigen Geest
Albus verweert my een mensch door eens beest begeeren
Want ick en can my seluen niet verweeren.
Nu is u van my opt coyzste vertelt
Mijn ascoemst/ geboort/ende hoet met my is gestelt
Een tijden dat ick ben in mijnder Godsheyt
Oordeelt nu wat Godt ick ben/en wat ick vermach
Want al ist dat ick wat te wesen plach
Alle mijn aenbeden wort nu geacht vooz sotheyt
Ghy hoorz hier dat ick ben corrupti ende verrottheyt
De mups knaecht my/ ick en heb geen weeren in mijn leders
Men segelt met my bziemen/is in u geen bozsheyt/
Ick bid u oordeelt/oft het is reden
Dat om mijn arm Goiken dus wert ghestreden
Ja dat het berde paert der aerden om my lijt
Broeder tegen Broeder oozloocht hier beneden
Het kint doet den Vader om mijnen wil spijt:
De Vader draecht teghen zynen kinderen rijt/

Gelijk tot
Valencijs,
Lissebon in
Groenin-
gerlant, en
op veel an-
der plaetsen
is geschiet.
Le vous ai a
suffisance
coatrex.

La tierce
part de la
terre.

van Jan de Witte.

Ma vrienden hebben om my dootlijcken twiſt/
Men hangt/coyt/dzinckt/bzant/ſlaet en ſmijt/
Ja oock die doot lagen onder daerd' in de kiſt.
Dit alles hiel op ledemen dat werd' ghemiſt/
En dat ick Jan de witte voor Godt werd' gheert:
Gordeelt recht/siet dat ghy b niet en vergift/
Ist niet Afgoderije daerinnen dit leert?
Sijn de menſchen niet dwaes ende recht verkeert/
Dat sy om den swacken Godt ſo veel ſpels maken?
Keſfers en Coningen worden van een beest verkeert/
Welck my voorſtaet in mijn onrechte ſaken/
Dit ontgelt de minſte/de meeſte moetet ſmaken:
Ja de gansche aerde heb ick niet opzoer verbult/
Met roouen/bzanden/schepnden ende ſchaken/
Met meynedicheyt verlaet ontrou en ongedult/
Ick ben de oorſake en Gods woort draecht de ſchult.
Wiltmen Baal oft Moloch in heure lijcken/
By my eenichſins nu ter tijt vergheijcken/
Oft eenige bloetgoden/die daer opt waren/
Men ſal binden dat sy in ſtoztinge van bloet:
Bouen my gheweest zijn goedertieren en ſoet.
Waarom laet woorts mijnen naem Jan de Wit baren:
Roemt my Jan de Goode die geen bloet wil ſparen.
Ja die in wreetheyt alle Afgoden gaet te bouen.
De gene die door my tot aſſchen zijn verbrant/
Die ick heb doen hangen om mijn miſ-verſtant/
Ende alle de moorden die ick hebbe gedaen:
So wel in tijden van beſtant en byede/
Als in Oorloghe int Velt ende opt Zee mede:
Doen ghenoechſaem bewijs ende goet vermaen/
Dat ick wel voor een wreet bloet-Godt mach beſtaen.
Eynelijck ſcheen ick wat te zijn in nijnder jucht/
Ick beunde dat ick nu een Godt ben ſonder deucht:
Vol ghewelts ende alderlep boose ghebzeken.
Ten derf oock uemanden geuen groot wonder/
Datmen de Hughtenooten ende Geuſen byſonder/
Dagelijcx ſo veel quaets van my hoorz ſpreken:
Ende dat sy den ſpot ouer al niet my ſteken/
Ende niet de dwazen die my eer bewiſſen/
Dan dit ſpijt my meeſt hoemen voor my wile wzen:
En hoemen moer men ſiet dees ketters weer riſſen/
En ick ſie hoe wel ſchke altijt ſal miſprijſſen/
Dat sy den wijngaert gelijk zijn geplant ſeer baſt:
Die hoemen hem meer ſnoept hoe sy meer waſt.

Depuis
Empereurs
iufques au
poures la-
borcurs.

Baal a moy
compare.

Ceux qui
j'ay rendu
en cendre.

Conclusion
je me trou-
ue.

Warachtige Legende

Tellement
a les Papaux
font railles
d'auoir des
maux.

Il me fault
voile caller
m'enfuir,

Bran pour
vous mon-
sieur le Pa-
pe.

A
Bonifatius
liet sich
doorfocam
eerst noemē
t'hoofst der
kercken,

Extra.
de elect Si-
gnificasti,

Hosten-
fis &
Quanto de
trāsprelaro,

Woozwaer mijn arme aenhangers de Papouwen/
Sullen haer hoofst ten laetsten dapper clouwen/
Erijgen sy geenen Godt die stercker is van machte:
Dan ick en ben: want eplaten ocharmen
Ick en can my vooz de Papegaepen niet beschermen/
Dees eten my op/dus bliech ick nu by nachte/

Ende moet my verborzen by 'thelsche gellachte/
In den dupstere poel van daer ick ben gecomen/
Ouer vier hondert jaer/want het licht sterck van crachte:
Heeft my mijnen verderen voortganck benomen/
So dat alle mijn doen wort geacht vooz dromen/
En al woud' ick bliuen / ick word' ouer al veriaecht:
Waer door my dese moepte niet langer en behaecht.

Doch eer ick dit voleynde/moet van my zijn gebrachert/
Mijnen tweeden vader/out ende wel bedaecht/
Ick meyn hem/die sich 'thoofst ende Papa noemt/
Dat is Vader der Vaderen/den vniuersalen:

De herder die daer segt/ dat niet en can dwalen/
Waerom dat hy hem dese titelen beroemt/
En dat hy lijdt dat ick zijn schepsel word' verdoemt/
Vooz enckele dwalinge in veel sijcken/
Segt Paus-vaer/ wort niet in v decreten schoon verbloemt?
Gesegt dat het v op aerden alles moet wijcken:
Dat uwe Wetten/vooz alle Wetten strijcken:

Dat v oock geen mensch' oozdeelen en mach/
Dat het Concilium vooz v moet beswijcken/
Dat v oordeel Hemels is/ofte te zijn plach:

Dat ghy v gherichte gemeyn hout al den dach/
Met Godt/en alle Wetten draecht in v bozst
Hebt ghy beyde de sweerden niet dooz verdrach
Daer dooz ghy regeert bouen Prins oft Vorst/
Sijt ghy niet die/den Keyser op den neck treden dozst?

Ja die Coninghen ende Keysero gaet te bouen/
Worden van v niet alle vommissen gesehozst/
Moecht ghy trecht niet nemen van eenige bouen/
Oock wech geuen die ghy wilt/ en men moet sulcks louen
Verandert ghy oock de natuer der dinghen niet?
En geeft de substantie eens dincks/twelck is verschouen
Cenen anderen/ja maerkt van niet yet/
Gelijckinen in uwe decreten breeber siet.

Waer dooz ick dese wt mistroost heb verhaect/
Want hebt ghy dese macht/en laet ghy my in verdziet/
So wort van v op dees tijt dapper gedwaelt/
Dat ghy my/daer de gantsche werelt schier op smaelt

van Jan de Witte.

Niet beter en helpt/ dan lijde dat elck is mijn verfinader

Och al saet ghy hooch ick merck dat ghy niet in daelt

Ja by my handelt als een siel-herrader

Die zijn kint in noot laet is wel een boos vader.

Wech wech Paus vaer/oorzaeck van alle mijn dwalen

De vijghe voor v ende uwe Cardinalen

Sepnt by uwe bullen na de achterpoozt

Want al lept ghy tot Trenten eenen loosen gront

Al smeedde ghy daer het Dapoensche verbont

Al bracht ghy nieu Bisschoppen int Federlant voozt

Al en hiel Duch-Dalue/gheloof noch woozt/

Al moorde hy groote Meesters en maecte bloet-Regenten

Ten hofp my al niet/ja oock d'onghehoorde moozt

Die Carolus dede door Raet van die van Trenten

Loopt aen een galgh/ ghy dobbele Parlementen

Ende insghelijck ghy valsche Houelinghen

Mitsgaders ghy afvallighe die daer leest v renten

Packe v wech niet alle v bzattelinghen

Ghy weet doch seer wel dat alle mijn dinghen

Niet en dooghen/en dat het is valsche leere

Dan by ghebreke van moet laet ghy v dwinghen

Ende coemt my op beyde v knien doen eere

Sp v quchelaers die daer stinckt voor den Heere

Ghy Libertijnen ende listighe Sorbonisten

Wech wech Mis-papen/ ick neem van v den keere

Want vele van v langhe tijt beter wisten

Adieu Monicken/Canonicken alle Papisten

Ick moet vertrecken al is my droeuich therte

Soeckit my niet meer in thupsken die verbult heb v kisten

Want ick bliede tot mijnen vader Jan de swerte/

Daer moet ick lijden eeuwighe smerte

Sonder boete en gheloof wacht ick v daer alle gader

En voozamelick onsen heblichsten vader.

Eyntlick is daer penant te weten belust

D'oorzaeck van alle moepte ende onrust

Ende wat den aerthodem in roere stelt

Het is swart-Jan diet so aerdich beschickt

Op dat Jan de Witte mocht werden verquickt

Recht hy aen/moozt/brant ende ghewelt

Nochmans ist waer twelck v hier is vertelt

Dat Jan de Witte eerst niet en was dan groot

Daer na heeft swart Jan door listicheyt bestelt

Dat hy verheuen werde voor een Godt seer groot

Dit schoon kint zijn macht siende creech sonder wederstoet

Malheureux
vous scauez
bien que ma
deite n'est
rien.
Vous me ve
nes faire
homage.

Je me retire
au manoir
de monPere
Jan le noir.
Si quelquyn
desirel'auoir
l'occasion
de tant de
maux.
Jan le blanc
a la verite
ne fut que
pain.

Warachtege Legende/

A la fin le
monde a
volu.

Ne le volut
pas adorer.
Combien
qu'eux mes-
mes l'ayent
fait.
Mais Ian
laurienous
a appris.

Veel Sijcken/en heeft groot goet by een ghehooyt/
Mensch wort Sijck/ die na niet rackhielen loopt.
Ten laetsten kreech de Werelt weder ooghen/
Sy begost te sien wie haer hadde bezoghen/
En benont dat swart-Jan dit alles roft smeden.
Sy bemerkte het groote Mis-abuys/
Ende dat Jan de Wit wort ghegeten vande Mups.
Doe en wouden sy hem niet langher aenbeden.
Dit doet wanhopen/ ende niet sonder reden/
Swart-Jan/Wit-Jan ende Grand-Jan oock opwaecht,
Dees boeghen hen te samen hier beneden/
Ende Jan de Witte wort van hen ghelaecht/
Hoewel sy hem selue hebben ghemaecht.
Dan wy zijn vanden heplighen Jan gheleert/
Dat sy sullen vergaen die daer loopen verkeert/
Ende dat te schande sal worden Jan de blauwe/
Wit-Jan/Swart-Jan ende Jan de grauwe.

F I N I S.

Refereyn vander Misse.

Wech valsche Doops dienst/ Recepte verghift.
Doetsel der Spruyckhanen/wt den Agront gefist/
Hypocrijtisch bedeckt.
Es sy verbloemt heplich schijn/teghen Gods Wet en Schijft
Al gheheel incozrecht.
Arch/sinoe/Baaljs Offer/ loos/van Daniel beghecht/
Doo: tvoetpadt blinckende.
Sulcr zijt ghy Misse afgodisch/ gherust gheleert/
Van klants Doxten/ die ghy tot hoerdom treckt /
Wet schellen Clinckende.
Der Calueren-dans ghelijck voo: Godt hinckende
In Ascherotz dienst/ dwelck Emanuel mis-haecht/
Want uwes Wieroorz domp/ is voo: hem stinckende/
Des Nabab Wihu/ daerom werden gheplaecht.
Es fundament vuyl/ dat Delle en Dagevier draecht/
Dozibel Offer/ dat teghens Gods Offer twist/
Phariseusche wijse/ daerom wort iny ghebzaecht/
Wat ghy Misse zijt / ick segt trots den Papisst/
Een Goddeloos Offer, dat wech, vzaerheyt en leuen mist.

De Mi

De Misse/ mist/wech/Waerheyt en leuen/
Want sy is d'optopsel Babels verheuen/
Op den dyaeck gheblancket/
Die den naem der verholentheyt is ghegheuen/
By vele Waters gheset/
Dats op vele volcx/dien sy is tvoet-strick ende tnet/
Haer maeckende versmoort/
Het bloet der Martelaren/onder tCrups verplet
Wt den Cop des grouwels/lasteren daer met
Gode en zyn heyligh Woort.
Tsy dobbel blasphemie/nopt meerder ghehoort/
Teghens Chystum gherups/met schadich verwtent/
Dat zyn heyligh op-Offer den mensche tot consoort:
Te royt coemt/tsy valsch werck der Poerjten/
Ghebonden bet-pot/voort ghepluckte Leupten/
Spenspel/Anghel daer de Poere met dist/
Twerelts Ryckdom/onder haer gulden habjten/
En is tschijn des Dyaecx/dat gheen sonde wt-wist/
Een Goddeloos Offer, dat wech, waerheyt en leuen mist,

Den Bedelaers Rook is sy stickwijjs ghetwocht
Van veelderley Pausen/lijstich by een ghesocht
Voor Baals Waffalen/
Hoe veelderhande sy is / hoozt ghy Paeps ghedrocht/
Roomsche Cardinalen.
Sy is royt/lanck/leech/hooch met singhenber talen/
Een sotte ptractjke
Wt t Serpents bozt ghesoogt/voort gheesten die dwaalen
Heetende Sielmis/die wt t Dagebier can halen/
Sielen bande Wijcke/
Kermis/Guldemis/ende meer dier ghelijcke/
Nattemis/Drooghemis/wonder int aenschouwen.
Jacobemis/Jansmis/in elcken wijcke/
Wt noch veel diuersche Wiffen van Woutwen
Slaperinis/Wyptmis/daer sy tholich niet troutwen
Lichtmis/die bouen alle dander meest heerffen quist,
Crupsmis/is schadelich/maer wert weert ghehouwen
By tPausdom/maer is byden Ghelouigen Chyft
Een Goddeloos Offer, dat wech, waerheyt en leuen mist.

Prince,

Prince.

Wee Caldeeuſch tooerſpel van Godt verboden
Tieraet pronck-werck vooz den ſtonnen afgoden
Tredende onder voet
Tſteruen / tberrijſen Chriſti / laet v doch nooden
Om menſche tot af-latinghe goet /
Want de Miſſe miſt / en dooz de Miſſe ghy miſ-doet
Dooz Gods Majestept /
En teghen zijn ſone Chriſtum die met ootmoet
Dooz ons tot verſoeninghe ſtozte zijn dierbaer bloet
Doo Schriſtuere ſept /
En was tlaetſte Offer der gherechtichept /
Dat daer ſelſs ſprack / ſegghende: Cis al volbracht /
Scheurende het handegheſchriſt / tſwaer Jock ons opghelept /
Wat ran v Miſoffer doen / Segt ghy Baals Jacht /
Ick ſal ſept den Propheet / als coedreck veracht
Vonreyn offer-broot vol ſtinckende ghijt
In v aenſicht werpen / want v Miſſe ſlacht
Den dienſt Moloch / en is dooz ſinenschen bloet verniſt
Een Goddeloos Offer, dat wech, waerheyt en leuen miſt.

Ita Miſſa eſt.